

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економіки підприємства

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
В ЕКОНОМІЦІ

Навчально-методичний посібник

***до виконання практичних робіт і семінарських занять студентами галузі
знань “Економіка та підприємництво”***

Київ – 2013

УДК: 001.891:330(075.8)

ББК 72:65.290Я7

Є72

Укладачі:

Єрмаков Олександр Юхимович, доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємства НУБіП України

Ярковий Андрій Олексійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства НУБіП України

Рецензенти:

Савчук Василь Кирилович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, аналізу та аудиту НУБіП України;

Гудзинський Олексій Дмитрович доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту ім. проф. Й.С. Завадського НУБіП України

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки підприємства Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 4 від «19» листопада 2013р.).

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту бізнесу Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 5 від «26» листопада 2013р.)

Висвітлено структуру та загальний зміст навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень в економіці», наведено практичні завдання та індивідуальні навчально-дослідні завдання для самостійної роботи студентів, викладено форми та методи контролю за вивченням дисципліни за модульно-рейтинговою системою оцінювання знань для студентів економічного факультету напряму підготовки «Економіка підприємств», «Фінанси та кредит», «Облік і аудит» ОКР «Бакалавр», денної та заочної форми навчання.

© Єрмаков О.Ю., Ярковий А.О. Навчально-методичний посібник до вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень в економіці» для студентів галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» спеціальностей 6. 030504 – «Економіка підприємства», 6.030508 – «Фінанси та кредит», 6.030509 – «Облік і аудит» ОКР „Бакалавр”. – К.: НУБіП України, 2013. - 31с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
МОДУЛЬНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ.....	12
ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	14
ВИБІР ТЕМИ ІНДЗ.....	14
СТРУКТУРА ІНДЗ.....	15
ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА ЗАХИСТУ ІНДЗ.....	15
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ.....	16
ТЕМАТИКА НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ.....	18
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ НА ЕТАПАХ ПРОМІЖНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	20
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	23
РЕКОМЕНДОВАНА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІНИ.....	25
ДОДАТОК А.....	27
ДОДАТОК В.....	28

ВСТУП

В умовах інтенсивного зростання обсягів науково-технічної інформації, швидкозмінності й оновлення системи наукових знань виникає нагальна потреба в якісно новій теоретичній підготовці висококваліфікованих фахівців економічного профілю, здатних до самостійної творчої роботи в умовах ринкових відносин, впровадження у виробництво наукоємких технологій тощо.

Актуальність навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень в економіці» полягає в тому, що зростання вимог до вищої професійної освіти вимагає якісно нового теоретичного і методичного забезпечення науково-дослідницької діяльності в галузі економіки.

Мета даної дисципліни полягає у висвітленні теоретичних основ, питань методології, методики, технології та організації науково-дослідницької діяльності в економіці, тобто теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного проведення наукових досліджень студентами економічних спеціальностей.

Вивчення даної дисципліни базується на діалектичному методі пізнання та загальноекономічних законах і має тісний зв'язок з такими дисциплінами, як економічна теорія, мікроекономіка, макроекономіка, економіка підприємства, економіка галузей національного господарства, організація і планування виробництва, менеджмент, статистика та аналіз, іншими економічними науками тощо.

Основними формами вивчення даної дисципліни є: лекції, семінарські заняття, а також самостійна робота студентів.

Завданнями курсу є: формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок з методології, методики, технології та організації науково-дослідницької діяльності в економіці з широким використанням навчально - методичної та додаткової наукової літератури.

Закріплення знань забезпечується шляхом виконання передбачених навчальною програмою завдань. В основу семінарських занять покладена робота студентів по індивідуальних завданнях під керівництвом викладача.

Підсумковим видом контролю знань є залік за тестовими технологіями відповідно до програми навчальної дисципліни.

В результаті вивчення даної дисципліни студенти повинні знати:

- основи методології і методи економічного дослідження;
- основи організації наукових досліджень в економіці в цілому та аграрній сфері зокрема;
- особливості підготовки і оформлення наукових робіт економічного профілю.

На підставі одержаних знань студент повинен вміти:

- володіти фундаментальною, загальнонауковою, конкретно-науковою методологією та економічними методами дослідження з метою забезпечення реалізації в навчальному процесі принципів об'єктивності в оцінці економічних фактів, явищ, подій;
- навчитися розробляти наукові проблеми, писати наукові статті, роботи, застосовуючи при цьому нові інформаційні технології, програмні забезпечення;
- сприяти реалізації знань, навичок, творчого мислення в навчальному процесі, навчально-дослідницької та подальшої науково - дослідницької діяльності майбутніх спеціалістів - економістів.

Лекційний курс та семінарські заняття передбачають вивчення студентами таких тем, як:

- предмет, метод і завдання дисципліни «Основи наукових досліджень в економіці»;
- наука і наукове дослідження;
- основні положення наукової методології;
- загальні методи наукових досліджень;
- спеціальні методи економічних досліджень;
- організація наукового економічного дослідження;
- інформаційна база наукових досліджень;
- підготовка і оформлення наукових робіт;
- бакалаврська і магістерська роботи як кваліфікаційні дослідження.

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ»**

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	0305 - “Економіка та підприємництво”.	
Напрямок підготовки	0305 - “Економіка та підприємництво”.	
Спеціальність	6.030504 – «Економіка підприємства», 6.030508 – «Фінанси та кредит», 6.030509 – «Облік і аудит».	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	108	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)		
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	4
Семестр	1,2	1,2
Лекційні заняття	16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	16 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	76 год.	96 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 5 год.	2 год. 12 год.

**МОДУЛЬНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ»**

Змістовий модуль		Тема	
№ з/п	Назва	№ з/п	Назва
1.	Методологія і методи економічного дослідження	1.1	Наука і наукове дослідження
		1.2	Основні положення наукової методології
		1.3	Загальні методи наукових досліджень
		1.4	Спеціальні методи економічних досліджень
2.	Основи організації наукових досліджень	2.1	Організація наукового економічного дослідження
		2.2	Інформаційна база наукових досліджень
		2.3	Підготовка і оформлення наукових робіт
		2.4	Бакалаврська і магістерська роботи як кваліфікаційні дослідження

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ»

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. Наука і наукове дослідження (2 лекційні години)

Питання лекції: Загальнотеоретичне поняття і предмет науки «Основи наукових досліджень в економіці». Предмет і сутність науки та її головна функція. Наука як динамічна система знань. Розвиток продуктивних сил і зростання обсягу наукових досліджень. Сучасна система наукових знань. Поглиблення інтеграції суспільних, природничих і технічних наук. Дисциплінарні та міждисциплінарні дослідження. Головна функція науки. Класифікація наук. Три групи галузей знання – природничі та технічні, суспільні науки і наука про мислення. Взаємозв'язок між ними. Підходи до класифікації наук: методологічний, гносеологічний, логічний. Мета і завдання фундаментальних та прикладних наук.

Тема 2. Основні положення наукової методології (2 лекційні години)

Питання лекції: Місце теорії в наукових дослідженнях. Сутність теорії та її зв'язок з практикою. Підходи до визначення сутності теорії: гносеологічний, логічний, методологічний. Функція та основні складові теорії: ідеї, наукова ідея, гіпотеза, закон, закономірності, принцип, аксіома, теореми, категорія.

Методологія і методи наукового пізнання. Методологія у широкому і вузькому розумінні. Загальна методологія і часткова методологія. Принципи наукової методології: універсального взаємозв'язку, діалектичного протиріччя, єдності якісного і кількісного, діалектичного заперечення та відбиття.

Діалектичний підхід в економічних дослідженнях. Діалектика, як цілісна система законів, принципів та категорій. Три групи законів: окремі, особливі та загальні. Загальнонаукові та спеціальні принципи, закони, категорії і методи.

Тема 3. Загальні методи наукових досліджень (1 лекційна година)

Питання лекції: Основні групи загальних методів. Емпіричні методи дослідження. Методи, які використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження. Методи теоретичного дослідження.

Логічні закони та правила. Закон тотожності. Закон протиріччя. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Умовиводи: індуктивні, дедуктивні, зроблені за аналогією.

Правила аргументації. Вимоги до тези. Вимоги до аргументу. Спростування доказів.

Тема 4. Спеціальні методи економічних досліджень (3 лекційні години)

Питання лекції: Поняття “методика” і “робоча методика”. Спеціальні методи: методи збору та узагальнення інформації, аналізу, прогнозування, моделювання, програмно-цільові, евристичні методи.

Методи спостереження та збору даних. Класифікація спостережень у наукових дослідженнях: за повнотою охоплення; за характером врахування факторів; за способом організації.

Методи вибіркового спостереження. Методи відбору інформації: не районованого, випадкового, механічного, типового, багатоетапного, багатофазного, комбінованого, серійного, моментного, малого.

Методи групування. Завдання групування у наукових дослідженнях. Типологічні, структурні та аналітичні групування. Прості, складні, комбіновані та багатомірні групування.

Таблично-графічні методи. Класифікація таблиць: прості (перелікові, хронологічні, територіальні), групові, комбіновані. Вимоги до складання таблиць.

Графічний метод. Прогнозування подій і моделювання ситуації у вигляді графіків, діаграм, картограм, кардіограм, логічних схем. Сутність образу графіка. Види графіків за змістом навантаження (порівняння, структури, динаміки, контролю, просторового розташування, варіаційних рядів, залежностей варіюючи показників); за формою (стовпчасті, полосові, квадратні, кругові, фігурні, секторні, лінійні). Картограми та кардіограми, графічні знаки.

Методи аналізу. Сутність і класифікаційні види економічного аналізу за ознаками: галузевою, часовою, просторовою, функціональною, використання методів, суб'єктів, ступеня охоплення об'єктів, змісту. Групи методів залежно від мети, глибини аналізу та об'єкта дослідження.

Методи інформаційно-логічного аналізу. Метод порівняння. Методи розрахунку відносин та середніх величин.

Методи детермінованого (функціонального) факторного аналізу. Балансовий метод. Індексний метод. Методи визначення тенденцій та показників динаміки. Методи визначення показників варіації. Метод функціонально-вартісного аналізу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 5. Організація наукового дослідження (2 лекційні години)

Питання лекції: Сутність та основні етапи організації досліджень. Явища і процеси економічного розвитку, їх пізнання. Етапи наукових досліджень. Реальний робочий план.

Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження. Дослідницька робота як особливий вид діяльності. Етапи вибору проблеми (теми) та його основні вихідні документи. Вимоги, що ставляться до теми дослідження. Визначення мети і завдання наукового дослідження. Формулювання проблеми.

Розробка структури проблеми – конкретизація проблеми дослідження. Сутність та послідовність конкретизації. Вивчення історичного аспекту проблеми. Виявлення кола вихідних питань дослідження.

Основи методики планування наукового дослідження. Робочий план. План-проспект. Орієнтована структура плану названої роботи. Календарний план-графік та його форма. Схема змістовного обґрунтування теми наукового дослідження.

Застосування системного підходу в наукових дослідженнях. Три базових положення, на яких ґрунтується поняття “система”. Принципи системного підходу в наукових дослідженнях: цілісність, всебічність, системоутворюючі відносини, субординація, динамічність, випереджальне відображення.

Правила оформлення результатів наукових досліджень.

Тема 6. Інформаційна база наукових досліджень (2 лекційні години)

Питання лекції: Роль інформації у наукових дослідженнях і класифікація наукових документів. Зв'язок дослідницької та інформаційної діяльності. Критерії визначення якості інформації в науковому дослідженні. Класифікація джерел наукових досліджень. Вихідні джерела наукової інформації. Вторинні (похідні) наукові документи.

Структура та призначення наукових документів. Сигнальна, релевантна, бібліографічна і нова (основна) інформація та їх змістова характеристика.

Принципи збору інформаційного матеріалу. Робота з літературними джерелами, даним офіційної державної статистики, звітними даним підприємства. Реферативні збірники та бібліографічні покажчики. Правила складання бібліографії.

Інформація про об'єкт дослідження. Складові процесу накопичення та обробки наукової інформації. Пошук вторинної документної інформації з теми.

Аналіз наукової літератури з теми. Науковий факт. Отримання та аналіз первинної інформації. Робоча гіпотеза. Методи і засоби збору даних для перевірки робочої гіпотези.

Тема 7. Підготовка і оформлення наукових робіт (2 лекційні години)

Питання лекції: Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Авторський аркуш. Обліково-видавничий аркуш. Наукова монографія.

Наукова стаття. Структурні елементи статті. Тези наукової доповіді (повідомлення). Методика підготовки та оформлення публікації. Методичні прийоми викладу наукового матеріалу. Техніка написання тексту. Реферат. Доповідь (повідомлення).

Тема 8. Бакалаврська і магістерська роботи як кваліфікаційні дослідження (2 лекційні години)

Питання лекції: Магістерська (бакалаврська) робота. Загальна схема наукового дослідження. Вибір і затвердження теми. Формулювання назви роботи. Складання пояснювальної записки до вибору теми. Затвердження теми. Складання індивідуального і робочого планів. Підготовка автореферату.

Мова і стиль магістерської (бакалаврської) роботи. Особливості наукової мови. Стилiстичні особливості. Стислість.

Загальні вимоги до оформлення магістерської роботи. Нумерація. Подання текстового матеріалу. Літерні абрєвіатури. Ілюстрації.

Таблиці. Формули. Посилання. Вимоги до цитування. Список використаних джерел. Додатки.

**ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ»**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. Науково-технічна діяльність в галузях національної економіки

1. Предмет і сутність науки та її головна функція.
2. Класифікація наук.
3. Науково-технічний потенціал України.
4. Організація науково-дослідної діяльності в Україні. Підготовка кадрів та їх зайнятість.
5. Організаційно-функціональна трансформація науково-технічного потенціалу.
6. Міжнародна науково-технічна співпраця України.

Література [1,4,6,8,10,12,16,,18,19,20]

Тема 2. Основи методології наукових досліджень

1. Місце теорії у наукових дослідженнях.
2. Методологія і методи наукового пізнання.
3. Діалектичний підхід в економічних дослідженнях.

Література [1,3,5,8,9,10,13,14,16,18,20]

Тема 3. Загальні методи наукових досліджень

1. Основні групи загальних методів.
2. Логічні закони та правила.
3. Правила аргументації.

Література [1,2,4,6,9,11,12,14,15,17,18,20]

Тема 4. Методи наукових економічних досліджень

1. Поняття “методика” і “робоча методика”. Спеціальні методи.
2. Методи спостереження та збору даних.
3. Методи вибіркового спостереження.
4. Методи групування.
5. Таблично-графічні методи.
6. Методи аналізу.
7. Методи прогнозування.
8. Методи моделювання.
9. Програмно-цільовий метод.
10. Евристичні методи.

Література [3,7,8,10,11,13,14,15,17,19,20]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ

Тема 5. Організація наукового економічного дослідження

1. Суть та основні етапи організації досліджень.
2. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження.
3. Конкретизація проблеми дослідження.
4. Основи методики планування наукового дослідження.
5. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях.
6. Правила оформлення результатів наукових досліджень.

Література [1,4,6,9,10,12,13,16,18,19,]

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень в економіці

1. Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових документів.
2. Структура та призначення наукових документів.
3. Принципи збору інформаційного матеріалу.

Література [1,2,6,8,9,10,11,12,15,18,20]

Тема 7. Підготовка і оформлення наукових робіт

1. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
2. Наукова монографія як вид наукової праці.
3. Наукова стаття та її структурні елементи.
4. Тези наукової доповіді (повідомлення). Методика підготовки та оформлення публікації.
5. Методичні прийоми викладу наукового матеріалу.
6. Техніка написання тексту. Реферат. Доповідь (повідомлення).

Література [8,11,12]

Тема 8. Магістерська (бакалаврська) робота як кваліфікаційне дослідження

1. Магістерська (бакалаврська) робота: загальна схема наукового дослідження, вибір і затвердження теми, складання пояснювальної записки, індивідуального і робочого планів. Підготовка автореферату.
2. Особливості процесу накопичення та обробки наукової інформації для виконання магістерської (бакалаврської) роботи.
3. Мова і стиль магістерської (бакалаврської) роботи. Особливості наукової мови. Стилiстичні особливості.

Література [8,11,12]

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Згідно з вимогами Болонської конвенції у навчальну діяльність з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» запроваджується виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з дисципліни «Основи наукових досліджень в економіці» є одним із видів позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідного характеру, яке виконується у процесі вивчення програмного матеріалу курсу і затверджується до підсумкового оцінювання з дисципліни.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення на основі наукових публікацій (монографій, статей, рекомендацій тощо) і навчально-методичної літератури частини програмного матеріалу, його систематизація, аналіз і узагальнення, закріплення й практичне застосування знань студента з курсу «Основи наукових досліджень в економіці» і розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст ІНДЗ — це завершена теоретична (або практична) робота у межах навчальної програми, яка виконується на основі знань, вмінь і навичок, здобутих у процесі лекційних, семінарських та індивідуальних занять.

1. ВИБІР ТЕМИ ІНДЗ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання з дисципліни «Основи наукових досліджень в економіці» для вказаних спеціальностей виконується у формі реферату з вузької проблематики за вказаною тематикою.

Вибір теми реферату здійснюється студентами в такому порядку: номер теми відповідає номеру студента в списку журналу відвідування. Студенти можуть вибирати тему самостійно у довільному порядку, якщо це не спричиняє конфліктних ситуацій в групі. Також студент може запропонувати

власну тему реферату, якщо він, наприклад, проводить по ній дослідження, але вона повинна бути погоджена з викладачем.

Якщо ж студент виконав індивідуальне завдання за темою, якої немає в переліку запропонованих тем, або теми навчально-дослідних завдань повторюються, то робота вважається такою, що не виконана.

2. СТРУКТУРА ІНДЗ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання повинно містити такі складові:

1. Вступ, де зазначається тема, мета і завдання роботи, її основні положення, а також стан наукової розробки проблеми та її значущість для теорії і практики, та методи, які використовуються при виконанні роботи.

2. Основна частина, де подається систематизована реферативна інформація та її аналіз, а також за необхідності статистичні або якісні результати роботи, схеми, діаграми, порівняльні таблиці, описи тощо.

3. Висновки.

4. Список використаних джерел.

5. Додатки (за їх потреби при виконанні ІНДЗ). В додатках можна вмістити допоміжний матеріал (ілюстрації, таблиці тощо).

3. ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА ЗАХИСТУ ІНДЗ

Звіт про виконання індивідуального навчально-дослідного завдання подається у вигляді скріпленого реферату з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання. Зразок титульної сторінки наведено у додатку А.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується за допомогою комп'ютера на папері білого кольору формату А4. Використовується шрифт текстового редактора Times New Roman розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом, обсягом 10-15 аркушів. Береги таких розмірів: лівий – 30 мм, правий - 10 мм, верхній та нижній - по 20 мм.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведені у додатку Б.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання має бути захищене на семінарському занятті та здано викладачу після його захисту, але не пізніше початку підсумкового оцінювання.

Оцінка за індивідуальне навчально-дослідне завдання виставляється на семінарському занятті, на основі його захисту. Захист завдання відбувається шляхом усного звіту про виконання роботи (до 15 хв.).

Без виконаного і захищеного ІНДЗ студент до заліку не допускається.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ

Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом і враховується при виведенні підсумкової оцінки з нормативного курсу.

Для оцінювання виконаного навчально-дослідного завдання використовуються такі критерії:

Оцінці **«відмінно» (90-100 балів)** відповідає повне, правильне і вичерпне висвітлення поставленого завдання, в якому студент показав всебічне системне знання програмного матеріалу, продемонстрував глибину і різносторонність знань, засвоєння основної та додаткової літератури, основних законодавчих та нормативно правових актів, їх використання при підготовці завдання; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачене програмами дисциплін; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, уміння обґрунтовувати висновки щодо поставленого завдання.

Оцінці **«добре» (74-89 балів)** відповідає правильний і логічний виклад матеріалу ІНДЗ, демонстрація належної глибини і різносторонності знань, достатній рівень ознайомлення з літературою та нормативно-правовими актами, допущені не достатньо обґрунтовані висновки; не повне володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення

яких передбачене програмами дисциплін; добре уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, нечітке обґрунтування висновків щодо поставленого завдання.

Оцінці *«задовільно» (60-73 бали)* відповідає загалом правильний виклад матеріалу ІНДЗ, в якому студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання літературних джерел; не аргументоване ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, вміння узагальнювати матеріал часткове.

Оцінці *«незадовільно» (0-59 балів)* відповідає неправильне або неповне висвітлення поставленого завдання, в якому студент продемонстрував значні прогалини у знаннях з основного програмного матеріалу; ухилився від аргументувань; показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, невміння робити висновки та узагальнення, чи взагалі, не писав самостійно, а скористався мережею Інтернет.

Питома вага ІНДЗ у загальній оцінці з дисципліни «Основи наукових досліджень в економіці» становить до 20 відсотків.

5. ТЕМАТИКА НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

1. Наука як сфера людської діяльності.
2. Науково-технічна діяльність в галузях національної економіки.
3. Класифікація наук.
4. Науково-технічний потенціал України.
5. Організація науково-дослідної діяльності в Україні. Підготовка кадрів та їх зайнятість.
6. Організаційно-функціональна трансформація науково-технічного потенціалу.
7. Міжнародна науково-технічна співпраця України.
8. Зміст і структура науково-дослідницької діяльності.
9. Психологія і технологія наукової творчості
10. Розумова і фізична праця – два взаємопов'язані аспекти людської діяльності.
11. Науково-дослідницька діяльність студентів.
12. Методологія і методи наукового пізнання.
13. Діалектичний підхід в економічних дослідженнях.
14. Методологія наукового економічного дослідження.
15. Загальні методи наукового пізнання.
16. Методи, що застосовуються на емпіричному й теоретичному рівнях досліджень.
17. Методи теоретичних досліджень.
18. Застосування логічних законів і правил.
19. Методика обробки одержаної інформації.
20. Аналіз та інтерпретація одержаних даних.
21. Форми звітності про економічне дослідження.
22. Методи наукових економічних досліджень
23. Суть та основні етапи організації досліджень.
24. Загальна схема наукового дослідження.

25. Основи методики планування наукового дослідження.
26. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження.
27. Вибір і затвердження теми. Складання індивідуального і робочого планів.
28. Правила оформлення результатів наукових досліджень.
29. Інформаційне забезпечення наукових досліджень в економіці.
30. Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових документів.
31. Система інформації про об'єкт дослідження.
32. Організація роботи над магістерською роботою
33. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
34. Наукова монографія як вид наукової праці. Підручник. Посібник.
35. Методика підготовки та оформлення публікації.
36. Методичні прийоми викладу наукового матеріалу.
37. Наукова стаття та її структурні елементи. Методологія дослідження.
38. Техніка написання тексту. Реферат. Доповідь (повідомлення). Ессе.
39. Магістерська робота: загальна схема наукового дослідження, вибір і затвердження теми, складання пояснювальної записки, індивідуального і робочого планів, підготовка автореферату.
40. Особливості процесу накопичення та обробки наукової інформації для виконання магістерської роботи.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ НА ЕТАПАХ ПРОМІЖНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1. Форми контролю знань на протязі семестру

1.1. Робоча навчальна програма курсу «Основи наукових досліджень в економіці» передбачає здачу індивідуальних навчально-дослідних завдань з таких модулів:

А. Методологія і методи економічного дослідження. Теми: Наука як сфера людської діяльності. Основні положення наукової методології. Загальні методи наукових досліджень. Спеціальні методи економічних досліджень.

Б. Основи організації наукових досліджень в економіці. Теми: Організація наукового економічного дослідження. Інформаційна база наукових досліджень. Підготовка і оформлення наукових робіт. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження.

1.2. Експрес-опитування (фронтальне опитування) по лекційному курсу, який викладається - проводиться письмово за 7-10 хвилин до закінчення лекції. При невеликих затратах часу він дає можливість виявити засвоєння студентами матеріалу по тій чи іншій темі або її розділу. Окрім того, при цьому проводиться систематичний контроль відвідування лекцій.

Проведення експрес-опитування дозволяє виконати одночасно чотири функції:

- контролюючу (контроль знань та паралельно присутніх на лекції);
- організуючу (студент систематично читає матеріал та уважно слухає лекцію);
- навчальну (організує студента та дає можливість себе контролювати);
- розвиваючу (легко засвоюється матеріал або виникають додаткові запитання).

Дана перевірка знань є корисною не лише для студента, а й викладача, який систематично відчуває стан засвоєння тієї чи іншої теми або її питання.

1.3. Враховується активність студентів на заняттях, участь в дискусіях та в обговоренні проблемних питань, які ставляться на заняттях.

1.4. При виконанні згаданих форм контролю враховується також і відвідування лекційних і семінарських занять: лише студент, який не має пропусків (за винятком хвороби), може претендувати на здачу заліку за результатами контролю знань.

2. Міри заохочення

Практикується за рішенням кафедри звільнення студентів від здачі заліку в період сесії студента за умови відвідування лекційних і семінарських занять та успішної здачі ним усіх видів проміжного контролю знань.

Рейтингові оцінки зі змістових модулів

Термін навчання (тижні)	Номер змістового модуля	Навчальне навантаження, год.	Кредити ECTS	Рейтингова оцінка змістового модуля	
				Мінімальна	Розрахункова
1-8	1	31	1	60	100
9-16	2	32	1	60	100
Всього	2	63	2	60	100

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} = 0,3R_{\text{ат}}$$

$$R_{\text{нр}} = (0,7 (R_{1\text{зм}} \times 1 + R_{2\text{зм}} \times 1)) : 2 + R_{\text{др}} - R_{\text{штр}}$$

Співвідношення між національними та ECTS оцінками і рейтингом із дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що являє собою наукове дослідження?
2. Дайте визначення поняття „Теорія”.
3. Які існують функції наукових теорій?
4. На яких базових положеннях ґрунтується поняття “система”?
5. Що означає поняття Закон?
6. Як може бути представлена типова логічна структура наукового дослідження?
7. Що являє собою Системний підхід (системний аналіз і синтез)?
8. Що означає поняття «Наукова діяльність»?
9. На чому базується системний підхід в наукових дослідженнях?
10. Які існують принципи системного підходу в наукових дослідженнях?
11. Що являє собою Теза?
12. Що означає поняття “системний аналіз”?
13. Що має забезпечити робоча гіпотеза?
14. Які основні критерії визначення якості інформації в науковому дослідженні?
15. Що являє собою наукова стаття?
16. Які вихідні джерела наукової інформації ви знаєте?
17. Що являє собою робочий інструментарій, який використовується в наукових дослідженнях?
18. Дайте визначення терміну Закономірність.
19. Які існують підходи до класифікації наук?
20. Що являє собою наукова концепція?
21. Що означає поняття “гіпотеза”?
22. Дайте визначення поняття "методологія наукового дослідження".
23. Які принципи наукової методології ви знаєте?
22. Що являє собою Теорія?
23. Що являє собою діалектика у сучасній методології науки?
24. Перелічте основні групи загальних методів наукових досліджень?
25. Які існують групи законів наукових досліджень в економіці?
26. Які закони належать до логічних?
27. Що передбачає закон виключеного третього?
28. Що являє собою Парадокс?
29. На яких принципах формується наукова теорія в економіці?
30. Які методи належать до методів наукового пізнання?
31. Перелічте загальнонаукові методи наукових досліджень в економіці.
32. Що являють собою методи теоретичного дослідження?
33. Визначте методи теоретичного дослідження?
34. Що означає поняття “робоча методика”?
35. За якими критеріями класифікують спостереження у наукових дослідженнях?
36. Які методи наукового пізнання ви знаєте? Наведіть їх суть і характеристика.

37. Які існують умовиводи?
38. Що являє собою Наукова ідея?
39. За якими основними ознаками класифікують види економічного аналізу?
40. Для чого потрібне групування у наукових дослідженнях?
41. Що означає поняття Методологія?
42. Які методи інформаційно-логічного аналізу ви знаєте?
43. Що означає Метод порівняння?
42. Що являє собою Індексний метод?
43. Наведіть визначення Балансового методу.
44. Дайте визначення Методу функціонально-системного підходу.
45. Які методи використовують для перевірки робочої гіпотези?
46. Що таке Моделювання?
47. Для чого застосовуються економіко-математичні методи аналізу?
48. Яке призначення мають Статичні, Динамічні та Аналітичні моделі?
49. Надайте визначення поняття Методика?
50. Назвіть ознаки синергетичних систем:
51. Яка мета факторного аналізу?
52. Що являють собою такі складові графічного методу, як Графік, Графічний образ та Поле графіка?
53. Що є основними елементами, які формують зміст мети дослідження?
54. Які основні види наукових публікацій ви знаєте?
55. Перелічте структурні елементи наукової статті:
56. Які є складові процесу накопичення та обробки наукової інформації?
55. Що являє собою Монографія?
56. Що являє собою конференція?
57. Що означає поняття Аргументація?
58. Наведіть визначення бакалаврської роботи.
59. Що являє собою магістерська робота?
60. З чого розпочинається магістерська робота?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Що являє собою наукове дослідження?

Цілеспрямоване пізнання, результатом якого виступають система понять, законів і теорій чи розробка та використання найбільш раціональних форм і методів пізнання.

2. Яка з наведених відповідей найбільше відповідає поняттю „Теорія ”?

1	Система поглядів, теоретичних положень, основних тверджень щодо об'єкта дослідження, які об'єднані певною ідеєю.
2	Духовне, розумове відображення і відтворення об'єктивної реальної дійсності.
3	Структурована система достовірних, глибоких та конкретних знань про дійсність, яка дає цілісне, синтетичне уявлення про закономірності та суттєві характеристики об'єкта пізнання.
4	Думка, виражена в узагальненій формі, яка визначає суттєві і необхідні ознаки предметів та явищ і взаємозв'язки.

3. Назвіть функції наукових теорій:

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

4. На яких базових положеннях ґрунтується поняття “система”?

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

5. Що виражають такі поняття:

1. Закон.	А. Два протилежні твердження суджень, кожне з яких є переконливим доказом. В. Певний внутрішній суттєвий зв'язок явищ, процесів і особливостей матеріальних об'єктів. С. Певна впорядкованість подій, відносна постійність головних детермінуючих факторів.
2. Закономірність.	
3. Парадокс.	

6. Як може бути представлена типова логічна структура наукового дослідження:

1	Послідовністю «гіпотеза – проблема – теорія».
2	У вигляді послідовності: «ідея – гіпотеза – теорія».
3	У вигляді ланцюга такої послідовності: «проблема – гіпотеза – теорія».
4	Послідовністю «теорія – гіпотеза – проблема».

7. Системний підхід (системний аналіз і синтез) — це:

1	Засіб подолання складності.
2	Вивчення економічних об'єктів, які трактуються як складні і (або) великі системи.
3	Сукупність узагальнюючих положень, що утворюють науку або її розділ.
4	Спосіб зафіксувати відносно простими засобами всю складність реальності.

8. Дайте визначення поняттю „наукова діяльність”

..., спрямована на здобуття і використання нових знань.

9. На чому базується системний підхід в наукових дослідженнях?

Вивченні економічних об'єктів чи використанні відповідних принципів.

10. Перелічте принципи системного підходу в наукових дослідженнях?

Цілісність, всебічність, ..., ..., динамічність, випереджальне відображення.

11. Що являє поняття “системний аналіз”?

1	Порівняння ситуації, яку вивчають, з ідеальним варіантом.
2	Формування цілей функціонування системи.
3	Взаємопов'язана, визначена метою розв'язання великомасштабної проблеми, сукупність багатьох методів і засобів, об'єднаних певною послідовністю.
4	Вибір оптимальних альтернатив шляхом використання оптимізаційних математичних методів, методів експертних оцінок, методів прогнозування тощо.

12. Що має забезпечити робоча гіпотеза?

1	Межі і основні напрями дослідження.
2	Сукупність методів і засобів збору, обробки та аналізу інформації
3	Набір методів і процедур збору первинних даних, засобів обробки Отриманих даних
4	Достовірність, передбачуваність, перевірку положень на емпіричному матеріалі.

13. Основні критерії визначення якості інформації в науковому дослідженні

У бланку відповідей впишіть правильну відповідь

14. Назвіть вихідні джерела наукової інформації:

1	Міжвідомчі і відомчі нормативні документи.
2	Звітні матеріали.
3	Статистична і бухгалтерська звітність.
4	Літературні джерела, матеріали практики, результати наукових досліджень.

15. Що являє собою робочий інструментарій, який використовується в наукових дослідженнях?

1	Ознайомлення з матеріалами за темою наукової роботи, їх класифікація, відбір найцінніших досліджень, основних, фундаментальних робіт, базових результатів.
2	Достовірність, передбачуваність, перевірку положень на емпіричному матеріалі.
3	Сукупність методів і засобів збору, обробки та аналізу інформації для перевірки робочої гіпотези дослідження.
4	Вивчення літературних джерел і збір матеріалів.

16. Які є підходи до класифікації наук?

1	Методичний, гносеологічний, логічний.
2	Класичний, логічний, вибіркового.
3	Методологічний, гносеологічний, логічний.
4	Математичний, психологічний, тактичний.

17. Що являє наукова концепція ?

..., теоретичних положень, основних думок щодо об'єкта дослідження, які об'єднані певною головною ідеєю.

18. Що являє поняття "гіпотеза"?

..., висунуте для пояснення будь-яких явищ (процесів) або причин, які зумовлюють даний наслідок.

20. Дайте визначення поняття "методологія наукового дослідження":

1	Сукупність принципів, методів, прийомів та процедур дослідження, що застосовуються в тій чи іншій спеціальній галузі знань.
2	Способи дослідження явищ, які визначають підхід до їх вивчення.
3	Накопичення фактів і методів та їх кількісне перетворення на нову теорію, систему знань.
4	Цілеспрямований процес активного відображення об'єктивного світу свідомістю людини.

21. Назвіть принципи наукової методології:

1	Цілісності, всебічності, системоутворюючих відносин, субординації, динамічності, випереджального відображення.
2	Відповідності, обмежень, інваріантності, споглядання, доповнення, фальсифікаціонізму, простоти.
3	Історизму, термінологічний, системності, суперечності, єдності якості й кількості, заперечення, розвитку, причинності (каузальності).
4	Вивчення і аналізу наукових праць відомих учених; узагальнення ідей науковців; проведення досліджень; аналіз концепцій у даній сфері наукової й практичної діяльності.

22. Розставити поняття у відповідності до їх характеристик

1. Теорія.	А. Наука про структуру, логічну організацію, методи та засоби діяльності.
2. Методологія.	
3. Методика.	
	Б. Система правил і прийомів використання певної сукупності методів дослідження, включаючи техніку й оперування різноманітними операціями під час пізнання.
	В. Структурована система достовірних, глибоких та конкретних знань про дійсність, яка дає цілісне, синтетичне уявлення про закономірності та суттєві характеристики об'єкта пізнання.

23. У сучасній методології науки діалектика – це?

Стиль мислення, який характеризується гнучкістю думок, схильністю до компромісів чи теоретичні методи загальнонаукового рівня пізнання.

24. Які основні групи загальних методів наукових досліджень?

1	Методи збору та узагальнення інформації.
2	Аналізу, прогнозування та моделювання.
3	Програмно-цільові та евристичні методи.
4	Емпіричні та теоретичні.

25. Які є групи законів наукових досліджень в економіці?

1	Логічні закони та правила.
2	Теоретичного дослідження.
3	Окремі, особливі та загальні.
4	Емпіричного дослідження.

26. Які закони належать до логічних?

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

27. Що передбачає закон виключеного третього?

1	Предмет думки в межах одного міркування має залишатися незмінним.
2	Вимагає від дослідника ясних і визначених відповідей, оскільки не допускає "проміжного" варіанта між твердженням про істинність і одночасним запереченням щодо одного явища або предмета.
3	Всі поняття і судження мають носити однозначний характер.
4	Усяка істинна думка має достатню підставу, тобто будь-яку іншу думку, з якої за необхідності випливає істинність цієї думки.

28. На яких принципах формується наукова теорія в економіці:

1	Цілісність, всебічність, системоутворюючі відносини, субординація, динамічність, випереджальне відображення.
2	Відповідності, обмежень, інваріантності, споглядання, доповнення, фальсифікаціонізму, простоти.
3	Наукова обґрунтованість, орієнтація на зростання кінцевих позитивних результатів, поєднання та узгодження перспективного і поточного, виявлення провідної ланки, контроль за виконанням планів наукових досліджень.
4	Універсального взаємозв'язку, діалектичного протиріччя, єдності якісного і кількісного, діалектичного заперечення та відбиття.

29. Які методи належать до методів наукового пізнання?

1	Статистико-економічні.
2	Загальнонаукові, конкретно-наукові і спеціальні.
3	Статистико-економічний, розрахунково-конструктивний, монографічний, економіко-математичний, експериментальний, абстрактно-логічний.
4	Монографічний, абстрактно-логічний, графічний, статистичний.

30. Перелічте загальнонаукові методи наукових досліджень в економіці:

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

31. Що являють собою методи теоретичного дослідження?

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

32. Визначте методи теоретичного дослідження?

1	Несуперечливості, повноти, незалежності.
2	Абстрагування, аналіз, синтез.
3	Сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод.
4	Синтез, індукція, дедукція.

33. Що являє поняття “робоча методика”?

1	Розкриття прийнятого порядку і послідовності дій під час проведення досліджень, виконуючи функцію алгоритму.
2	Форма наукового знання, основою якого є припущення про природу речей і явищ або про причини і закономірності, що їх зумовлюють.
3	Вміння довести свої судження і спростувати (якщо потрібно) доводи опонентів.
4	Початковий етап емпіричного дослідження, який полягає у цілеспрямованому сприйнятті предметів і явищ дійсності для одержання безпосередніх даних про об'єкт пізнання.

34. Класифікація спостережень у наукових дослідженнях:

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

35. Які з груп загальних методів наукового пізнання належать до:

<p>1.Методів емпіричного дослідження. 2.Методів, що використовуються як на емпірично-му, так і на теоретичному рівнях дослідження. 3.Методів, що використовуються на теоретичному рівні дослідження.</p>	А.Абстрагування, конкретизація, узагальнення, формалізація, системний, функціонально-системний, комплексний.
	В. Спостереження, порівняння, експеримент.
	С. Аналіз і синтез, індукція й дедукція, моделювання, гіпотетичний метод, експертні методи.

36. Які є умовиводи?

1	Аналізу, прогнозування, моделювання.
2	Фундаментальні поняття, принципи, закони, рівняння.
3	Індуктивні, дедуктивні, зроблені за аналогією.
4	Принципи, аксіоми, поняття, судження, закони, категорії, факти.

37. Наукова ідея– це?

1	Судження, яке фіксує події, що відбуваються об'єктивно, незалежно від свідомості.
2	Спонування людей до дії.
3	Нове розуміння реальності
4	Форма відображення у думках нового розуміння об'єктивної реальності.

38. За якими ознаками класифікують види економічного аналізу?

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

39. Завдання групування у наукових дослідженнях:

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

40. Які є методи інформаційно-логічного аналізу?

1	Методи збору та узагальнення інформації.
2	Порівняння, розрахунку відносних та середніх величин.
3	Методи аналізу, прогнозування та моделювання.
4	Програмно-цільові та евристичні методи.

41. Який з наведених методів передбачає:

1. Метод порівняння. 2. Індексний метод. 3. Балансовий метод.	А. Зіставити взаємопов'язані показники господарської діяльності з метою виявлення і вимірювання їх взаємного впливу, а також підрахунку резервів підвищення ефективності виробництва. В. Оцінити роботу підприємства (фірми), визначити відхилення від планових показників, встановити їх причини і виявити резерви. С. Вивчити складні явища, окремі елементи яких не підлягають вимірюванню.
---	--

42. Балансовий метод – це:

Метод планування та аналізу господарсько-виробничої діяльності чи збору та узагальнення інформації.
---

43. Метод функціонально-системного підходу – це:

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

44. Які методи використовують для перевірки робочої гіпотези?

1	Анкетування та інтерв'ю.
2	Статистичні та математичні.
3	Природні та штучні.
4	Опитування, спостереження, експеримент, тестування, анкетування.

45. Моделювання – це:

... дослідження об'єктів пізнання на їх моделях.
--

46. Для чого застосовуються економіко-математичні методи аналізу?

1	Визначення внутрішніх господарських втрат у зв'язку з можливим оптимальним рішенням.
2	Встановлення оптимальної виробничої структури підприємства, розроблення шляхів підвищення продуктивності праці і рентабельності виробництва.
3	Для вибору найкращих, оптимальних варіантів, які визначають господарські рішення у тих економічних умовах, які склались чи плануються.
4	Для врахування взаємодії факторів зовнішнього та внутрішнього підприємницького середовища.

47. Яке призначення мають наступні моделі?

1. Статичні. 2. Динамічні. 3. Аналітичні.	А. Відображають зміну об'єкта дослідження з плином часу та застосовуються для перевірки гіпотез, визначення майбутніх параметрів системи (процесу або явища).
	В. Це алгебраїчні вирази або рівняння з системою обмежень, постійними та змінними членами, які внаслідок переваг формалізації є зручними для використання та інтерпретації результатів.
	С. Для описування певних (переважно постійних, незмінних) співвідношень між параметрами системи, яка підлягає вивченню.

48. Назвіть ознаки синергетичних систем:

1	Накопичення капіталу, циклічності, товарного виробництва, вартості, попиту та пропозиції, економії часу, грошового обігу, попиту та зниження дохідності, конкуренції, зростання продуктивності праці,.
2	Переходу кількісних змін у якісні, єдності та боротьби протилежностей, заперечення заперечення.
3	Комплексності, ефективності, оптимізації витрат, раціонального розміщення виробничих сил.
4	Ієрархічність, гомеостатичність, нелінійність, відкритість, несталість, емерджентність, спостерігаємість.

49. Назвіть мету факторного аналізу:

1	Формалізація взаємозв'язків між факторами та результируючим показником.
2	Доказ обґрунтованості наукових положень, їх достовірності й новизни.
3	Вивчення та вимір взаємозв'язку факторів та їх впливу на результирувальний показник.
4	Доказ результату через логічні, математичні перетворення.

50. Що являють наступні складові графічного методу?

1. Графік. 2. Графічний образ. 3. Поле графіка.	А. Основа графіка, що являє собою геометричні символи, — сукупність ліній, фігур і точок, за допомогою яких відображаються накопичені дані.
	В. Простір, у якому розташовані графічні образи. Воно характеризується розмірами (обираються довільно, залежно від інформаційної насиченості та вирішуваних завдань) і пропорціями
	С. Наочне подання інформації у формі кількісних показників за допомогою геометричних ліній та фігур.

51. Що є основними елементами, які формують зміст мети дослідження?

1	Спостереження, порівняння, підрахунок, читання, умовивід тощо.
2	Остаточний результат, об'єкт дослідження, шлях досягнення остаточного результату.
3	Структура, зв'язки, властивості, відношення, показники, характеристики тощо
4	Періодичність, детерміністичний характер, дискретність, безперервність, спосіб і форма.

52. Яка з названих відповідей найбільш повно відображає основні види наукових публікацій?

1	Дисертація, стаття, монографія, методичні та практичні рекомендації, підручник, посібник.
2	Реферат, доповідь (тези), стаття, монографія, методичні та практичні рекомендації, підручник, посібник.
3	Реферат, доповідь, методичні та практичні рекомендації, підручник, посібник.
4	Монографія, стаття, підручник, посібник.

53. Назвіть структурні елементи наукової статті:

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

54. Які є складові процесу накопичення та обробки наукової інформації?

..., обробка, аналіз та узагальнення.
----

55. Що являють наступні публікації?

1. Монографія. 2. Тези. 3. Наукова стаття.	А. Виклад проміжних чи остаточних результатів наукового дослідження.
	В. Ґрунтовна наукова праця у вигляді книги, у якій всебічно досліджується одне питання або одна тема.
	С. Виклад основних аспектів наукової доповіді.

56. Що являє собою конференція?

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

57. Аргументація – це:

Суголо логічний процес, сутність якого полягає в обґрунтуванні істинності судження чи висновок про його хибність.
---

58. Наведіть визначення курсової роботи:

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

59. Що являє собою магістерська робота?

	У бланку відповідей впишіть правильну відповідь
--	---

60. З чого розпочинається магістерська робота?

З вибору теми чи збору інформації.

**РЕКОМЕНДОВАНА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА
ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ»**

1. Закон України “Про вищу освіту” (від 17.01.2002 № 2984-III) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. №20. Ст.134; 2003.– №10 – 11 . – Ст. 86.
2. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” (від 23.03.2000 №1602-III) // Відомості Верховної Ради України. – 2000.– №25 – Ст. 195.
3. Закон України “Про науково-технічну інформацію” (від 25.06.93. № 3323-XII) // Відомості Верховної Ради України. – 1993.– №33.– Ст.345; 2003.– №30 – Ст.247.
4. Закон України “ Про наукову і науково-технічну діяльність” (від 01.12.98. №284-XIV) // Відомості Верховної Ради України. – 1999.– №2 – 3 – Ст. 20.
5. Закон України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” (від 11.07.2002 №2623-III) // Відомості Верховної Ради України. – 2001.– №48 – Ст. 253.
6. Постанова Верховної Ради України “Про концепцію науково-технічного та інноваційного розвитку України” (від 13.07.99 №916-XIV) // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №37. – Ст. 336.
3. Актуальні питання методології та практики науково-технічної політики / За ред. Б.А. Малицького. – К.: УкрІНТЕІ, 2001. – 201с.
4. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підруч. для студ. екон. спец. вузів. – К.: Вища шк., 1997. – 271с.
5. Британ В.Т. Организация вузовской науки: опыт и уроки. – К.: Лыбидь, 1992. – 168с.
6. Добров Г.М. Наука о науке / Отв. ред. Н.В. Новиков. – 3-е изд., доп. и пере раб. – К.: Наук. думка, 1998. – 304с.
7. Єрмаков О.Ю., Погрішук Г.Б., Чернодон В.І. Основи методології наукових економічних досліджень: Навчальний посібник. – Тернопіль: «Підручники і посібники», 2010. – 290с.
12. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. – 114с.
13. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження. – Л.: Світ, 2001. – 415с.
14. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Стат. зб. / Відп. за випуск Л.Г.Луценко / Держкомстат. – К., 2002. – 316с.
15. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Стат. зб. / Держкомстат. – К., 2003. – 340с.
16. Нормативно-правові акти про наукову та науково-технічну діяльність у вищих навчальних закладах України: У 2 кн. / За ред. Ю.І. Горобця, М.І. Панова, - Х.: Право, 2001. – Кн.. 1. – 784с.

17. Основи наукових досліджень: Навч. посібник / Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. - Л.: Ромус-Поліграф, 2002.- 128 с.
17. Перспективи інноваційного розвитку України: Зб. наук. ст. / За ред. Я.А. Жаліла. – К.: Альтерпрес, 2002. – 160с.
18. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань: Нормативні документи. – К.: Бюлетеня ВАК України, 2000. – 32с.
19. Становление научной системы Украины: информационно-аналитические материалы / Под науч. ред. А.П. Шлапака, Я.С. Яцкива. – К.: ЦИНТП и ИН им. Г.М. Доброва НАН Украины, 2001ю – 34с.
21. Федоров К.Г. Стимулирование эффективности и качества научной работы. – М.: Химия, 1980.- 111с.
22. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. Посібник.- К.: ВД «Слово», 2003.- 240 с.
23. Шейко В.М., Кушнарєнко П.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. Київ: «Знання - Прес», - 2002. - 293с.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економіки підприємства

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ
(РЕФЕРАТ)

з курсу «Основи наукових досліджень в економіці» на тему
« _____ »

»

Виконав:

Студент гр. _____

_____ (ПІБ)

Викладач:

_____ (ПІБ)

Київ– 20_____

Зразок оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерел	Приклад оформлення
Конституція України, Закони України, Укази Президента України, Постанови Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України	<p>1. Конституція України. – К. : Юрид. літ., 1996. – 50 с.</p> <p>Закон України “Про форми власності на землю” // ВВР України.– 1992. – №78.</p> <p>1. Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва” // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1997. – № 6. – С.36-38.</p> <p>1. Постанова Верховної Ради України від 1 березня 1991 р. “Про зайнятість населення” // ВВР України</p>
Книги: - один автор	1. Заставний Ф.Д. Територіальні передпланові прогнози / Ф.Д. Заставний. – К. : Наукова думка, 1998. – 182 с.
- два автори	1. Белецький В.М. Моделювання макроекономічних процесів :Монографія / В.М. Белецький, В.Д. Бакуменко. – К.: УАДУ при Президентові України, 1998. – 320 с.
- три автори	1. Рижук С.М. Агроекологічні особливості вискоєфективного використання осушуваних торфових ґрунтів Полісся і Лісостепу / Рижук С.М., Слюсар І.Т., Вергунов В.А. – К. : Аграрна наука, 2002. – 130 с.
- чотири автори	1. Регіональна економіка / [Михасюк І.Р., Янків М.Д., Залога З.М., Сажинець С.Й.]. – Львів: Українські технології, 1998.– 240 с.
- п’ять і більше авторів	1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. – [3-е изд.]. – Х. : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с.

<p>Без автора</p>	<p>1. Составление библиографического описания : [Краткие правила / Межвед. каталогизац. комис. при Гос. Б-ке СССР им. В.И. Ленина] – 2-е изд., доп. – М. : Книжкова палата, 1991.– 224 с.</p> <p>2. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.] – Чернівці : Рута, 2007. – 310 с.</p>
<p>Багатотомні видання</p>	<p>1. Экономическая энциклопедия : в 6 т. [гл. ред. А.М. Румянцев]. – М. : Советская энциклопедия, Т. 4: Политическая экономия. – 1980. – 624 с.</p> <p>2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И.В., Рубцова Е.Ю. ; ред. Иванов В.Л.]. – Львов : НТЦ “Леонорм-Стандарт”, 2005 – (Серия “Нормативная база предприятия”). Т. 1. – 2005. – 277 с.</p> <p>3. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. – К. : НТУУ “КПІ”, 2006. – 125 с.</p>
<p>Матеріали конференцій, з’їздів</p>	<p>1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. Молодих учених-аграрників [„Молодь України і аграрна реформа”], (Харків, 11-13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. – 167 с.</p> <p>2. Матеріали ІХ з’їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. – К. : Асоц. укр. банків, 2000. – 117 с. – (Спецвип.: 10 років АУБ).</p>

Стандарти	<p>1. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 – ДСТУ ISO 6107-9:2004. – [Чинний від 2005-04-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2006. – 181 с. (Національні стандарти України).</p> <p>2. Вимоги щодо безпечності контрольованого та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT): ДСТУ EN 61010-2-020:2005. – [Чинний від 2007-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – IV, 18 с. – (Національний стандарт України).</p>
Словники	<p>1. Ожегов С. И. Словарь русского языка : 70 000 слов / [под. ред. Н.Ю. Шведовой]. – 23-е изд., испр. – М. : Рус. яз., 1990. – 917 с.</p> <p>2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. – З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. – К. : Європ. Ун-т, 2007. – 57 с.</p>
Дисертації	<p>1. Гаркуша О.М. Стратегія відновлення і високоефективного функціонування виноградарсько-виноробного підкомплексу АПК України в умовах ринкової економіки: дис. доктора екон. наук: 08.07.02 / Гаркуша Олександр Миколайович. – Миколаїв, 2002. – 346 с</p>
Автореферати дисертацій	<p>1. Шевелюк О.О. Формування ефективного земельно-ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 “Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)” / О.О. Шевелюк. – Миколаїв, 2013. – 20, [1] с.</p>

Електронні ресурси	<p>1. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. “Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л.Й. Костенко, А.О. Чекмарьов, А.Г. Бровкін, І.А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p> <p>2. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III-IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. – 80 Min / 700 MB. – Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. – (Бібліотека студента-медика) – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. – Назва з контейнера</p>
--------------------	---